

ОСОБЛИВОСТІ АКТУАЛІЗАЦІЇ ПРОСТОРОВИХ МАРКЕРІВ У СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ РОЗМОВНОМУ ДИСКУРСІ

Мацак К. О.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – канд. філол. наук Ємельянова О.В.

Інтерес до вивчення функціонування просторових маркерів у сучасному англomовному розмовному дискурсі обумовлений необхідністю аналізу даного феномену з огляду на представлення та сприйняття просторового виміру реальності учасниками комунікативного процесу.

Просторові відносини – це один з видів різнопланової взаємодії об'єктів дійсності в оточуючому нас матеріальному світі, що включає в себе кілька варіантів локалізації: подієво-ситуативну (місце подій, ситуацій), подієво-динамічну (переміщення об'єктів), предметно-відносну (місцезнаходження предметів відносно один одного), параметричну (параметричні особливості предметів) і суб'єктно-орієнтовану, обумовлену місцезнаходженням та сприйняттям мовця. Виражені за допомогою мови просторові відносини знаходять майже матеріальну оболонку звукового образу і змістового наповнення. Глибина проникнення цієї універсальної категорії області мови така, що навіть слова, що мають яскраво виражене предметне значення, не втрачаючи його, спроможні бути виразниками просторових відносин. Розташування предметів у просторі вводить поняття просторових відносин, які в загальному вигляді є зіставленням в просторі будь-якого предмета, дії і деякого просторового орієнтира-локума.

Коли ми говоримо про просторові відносини і способи їх вираження, ми найчастіше маємо на увазі не те, яким чином наше просторове уявлення про світ виражається у мовній формі, а те, яким чином ті, чи інші предмети отримують просторову характеристику в деякій системі координат.

Проаналізований нами матеріал сучасного англomовного розмовного дискурсу дозволив зробити висновок про те, що категорія простору у дискурсі може бути виражена через такі просторові відносини, як абсолютні і відносні.

Основними засобами вираження абсолютних просторових маркерів в тексті виступають іменники, до складу семантики яких входить вказівка на місце; прикметники, семантичним компонентом яких є вказівка на відстань від мовця, дієслова, що позначають

напрямок руху або місце. Особливий статус серед просторових маркерів мають прийменники. Вони представлені двома групами: прийменники із зазначенням місця та прийменники із ідентифікацією напрямку.

Прояв ознак абсолютної просторової орієнтації у значенні дієслова виражається в тому, що дані ознаки виступають в якості семантичного компонента. Серед дієслів з просторовою семантикою виділяємо дієслова з вказівкою на місце і дієслова із зазначенням напрямку. Дієслова місцезнаходження в просторі вимагають обов'язкового виокремлення обставини місця, а дієслова руху – обставини напрямку.

В якості відносних просторових маркерів виступають займенникові прислівники *here* (вказівка на найближчий об'єкт) і *there* (вказівка на більш далекий об'єкт). Вони визначають сам простір за його близькості до ситуації спілкування або віддаленості від неї.

Об'єкти з вертикальною семантикою, вираженою як прямо, так і опосередковано, є орієнтирами – вони найбільш важливі для створення образу міста, так як саме такі архітектурні доміанти формують лінію міського горизонту. Наприклад, головна вулиця у місті по-англійському називається *high street* дослівно «верхня/висока вулиця», проте у висловленні *There would be panic on the high street* мова не йде про яку-небудь конкретну вулицю, маються на увазі найважливіші фінансові організації міста і країни.

Семантика вертикальності орієнтує співрозмовників не лише в аспекті висоти. Компоненти, в яких підкреслюється відсутність висоти, також вагомі, їх значення, як правило, протилежне компонентам, що підкреслюють велику висоту. Найчастіше, використання слів з вертикальною семантикою при описі об'єктів пояснюється необхідністю їх виділення з інших об'єктів. Назва аквапарку в мультсеріалі «Сімпсони» – *Mt. Splashmore* (дослівно – «гора Сплеск») підкреслює його значимість. Пор.: *Live from Mt. Splashmore, the Dry County area's funniest water recreation facility.*

Вербальна організація вертикального та горизонтального простору у сучасному англомовному розмовному дискурсі за допомогою просторових маркерів допомагає більш точно виразити розташування предметів чи об'єктів на місцевості та сприяє чіткому сприйняттю просторового виміру комунікантами.

1. Швачко С. О., Медвідь О. М. Когнітивні аспекти квантитативних слів // Вісник Київського лінгвістичного університету. Серія Філологія. – 1998. - №1. – С.33-40
2. Баранова С. В. Актуальні питання методики викладання перекладу . Вісник Сумського державного університету, серія “Філологічні науки”. – Суми: - №4(37), 2002.

Мацак К. О. Особливості актуалізації просторових маркерів у сучасному англomовному розмовному дискурсі [Текст] // Перекладацькі інновації: матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Суми, 15-16 березня 2018 р. / редкол.: С.О.Швачко, І.К. Кобякова, О.О.Жулавська та ін. – Суми: СДУ, 2018. – С. 134-136.